

Teze přednášek

Kreativita, umění, měření (FF MU Brno, jarní semestr 2010)

Přednáška č. 1

Kreativita a divadlo

Literatura: Jana Pilátová: *Hnízdo Grotowského – na prahu divadelní antropologie*
Bohumil Nekolný: *Studiové divadlo a jeho české cesty*

Práce Jerzy Grotowského a jeho žáků a následníků jako specifický příklad kulturního memu divadelní kreativity 20.st.:

Znaky:

proměna instituce (provozně prezentačního modelu)
proměna komunikačního modelu (vztahu jeviště : hlediště)
modifikace tvůrčích disciplin a postupů (hledání svébytné poetiky)
proměna procesu tvorby (od fixace k improvizaci a naopak)
inscenace – představení – performance
synkretismus divadelních a uměleckých druhů
paradivadelní aktivity (antropologie, sociodrama, teatroterapie, teatralita života...)
metadivadelní aktivity (sebereflexe a studium divadla)
alternativní pedagogika (laboratoře, díly, studia)
umělecká disciplína nejen jako prostor inovace, ale také vědy a výzkumu
divadlo jako prostor analýzy a syntézy

Ideologie:

Co a jak jinak a nově? Hlavně „proč“, „z jakých zdrojů“, „pro koho“, „k čemu“ a zda jde jenom o divadlo?

Prameny přednášky: vlastní stáže v Divadle Laboratorium, naše praxe studiových divadel, definiční práce Jana Roubala

Přednáška č. 2

Kreativní průmysly

Literatura: Martin Cikánek: *Kreativní průmysly - příležitost pro novou ekonomiku*

Historický vývoj tohoto fenoménu od 2. světové války po současnost, terminologie a definiční znaky.

Teze:

Kreativní průmysly a kulturní politiky, strategie a plánování
Terminologické a obsahové vymezení pojmů (zvláště definice Work Foundation)
Měření podmínek pro rozvoj kreativní ekonomiky
Management a typy kreativních organizací
Vztahy komerčních průmyslů a nekomerčního umění

Ideologie:

Vytvoření argumentačního instrumentáře vynakládání veřejných prostředků na podporu umění, tvorby a tedy inovace a kreativity

Odkazy: práce D. Throsbyho, M. Kaisera, J. Holdena, R. Floridy a našich V. Ambrožová, M. Cikánka, M. Smolíkové, včetně webových odkazů

Přednáška č. 3

Evaluace uměleckých procesů

Literatura: Michael M. Kaiser: *Strategické plánování v kultuře*

Jana Bejvlová: *Divadelní instituce a její výkon*

Vynakládání veřejných prostředků a jejich produktivitu předpokládá i míru hodnocení samotných výkonů, případně i hodnocení jejich dopadů. V této přednášce se budeme věnovat evaluaci samotného procesu, v následující hodnocení jejich dopadů, tzn. multiplikačním efektům.

Teze:

Východím momentem každé evaluace je stanovení cílů, programů, záměrů, poslání každé umělecké instituce, každého kulturního ústavu

Podmínkou je sebereflexe analýzou vnitřní i vnějšího prostředí (např. SWOT analýza, stanovení silných a slabých stránek systému, příležitostí a hrozeb)

Evaluace jako řízené hodnocení (kritéria kvalitativní i kvantitativní, evaluační program , metody)

Evaluace neziskového sektoru neměří výnosy, ale samotný proces

Metoda a předpoklady BSC (systém vyvážených ukazatelů výkonnosti podniku)

Fungování divadla na institucionální úrovni (cíle a výzvy)

Matice pro měření výkonnosti neziskového divadla (časové roviny: dlouhodobé, strategické a provozní cíle, cíle umělecké, administrativní a veřejné správy)

Zpětné vazby (sociologické průzkumy) a implementace do praxe

Záměr: Zdůvodnit legitimitu ověřování hodnot a měření kreativity, tedy i uměleckých procesů a výkonů.

Odkazy: Work Foundation: Staying Ahead (2007), Maříková H., Mechanismy evaluace kulturních služeb, Chládková Bl., Měření výkonnosti repertoárového divadla

Přednáška č.4

Hodnocení dopadů uměleckých procesů (multiplikační efekty)

Literatura: Jiří Matoušek: *Měření ekonomického dopadu festivalu*(dipl. práce JAMU Brno),

Lenka Pávišová: *Multiplikační efekty v kultuře* (dipl. práce Ekonomicko-správní fakulta MU

Brno), Iva Kouřilová: *Multiplikační efekty v kultuře* (dipl. práce Ekonomicko-správní fakulta

MU Brno), Tereza Raabová: *Produktivita a finanční problémy scénických umění –*

ekonomická analýza (Fakulta mezinárodních vztahů VŠE Praha)

Teze:

- a/ definice multiplikačních efektů: provázanost jednoho odvětví hospodářství s dalšími odvětvími celé ekonomiky
- b/ multiplikátory pro kategorie input-output modelu pomocí input-output analýzy (tzn. vstupů s nákladů na straně jedné a produkce a výnosů na straně druhé):
- c/ kvantifikovatelné úrovně ekonomického dopadu
- d/ ekonomický dopad versus ekonomický přínos
- f/ užité efekty ekonomické
- g/ užité efekty sociální

Záměr: Definicí a mapou užitných efektů obhájit legitimitu financování kultury a umění z veřejných zdrojů.

Přednáška č. 5

Současná praxe (kritéria) hodnocení uměleckých procesů v ČR:

Prameny:

1. Ministerstvo kultury:

- a/ Program státní podpory profesionálních divadel a profesionálních symfonických orchestrů a pěveckých sborů
- b/ Divadelní umění 2010 (granty)
- c/ dále ostatní dotační tituly ministerstva pro oblast literatury, tance, výtvarného umění, filmu, včetně Státních fondů (pro kulturu a pro kinematografii)

2. Hl. m. Praha

- a/ Víceleté účelové dotace – granty hl. m. v oblasti kultury a umění pro rok 2010 – 2013
- b/ Jednoleté účelové dotace – granty hl. m. Prahy v oblasti kultury a umění v r. 2010

Záměr: Komparovat dotační kritéria státu a hlavního města s tím, že evaluační principy se v našich podmínkách a současné praxi uplatňují částečně jen na vstupu veřejných prostředků do uměleckých procesů

Přednáška č. 6

Implementace evaluace v praxi

hostující profesor: MgA. Blanka Chládková

Téma:

Studie proveditelnosti Divadelního světa Brno (mezinárodní divadelní festival)
Projekt evaluace Národního divadla Praha

Prameny

Analýza transformace příspěvkových organizací – divadel zřizovaných hl. m. Prahou,
Divadelní ústav Praha, 2001.

Analýza vazeb trhu práce se sektorem kultura, Institut umění-Divadelní ústav, Praha 2007

Analýza vývoje decentralizace rozhodování o kultuře v ČR po r. 1993 se zaměřením na analýzu vlivu reformy veřejné zprávy na strukturu výdajů veřejných rozpočtů v oblasti kultury. Praha: NIPOS, 2006.

Dotační tituly (granty a programy). Praha: MK ČR, 2010

Dotační tituly (granty, programy, partnerství). Praha: MHMP, 2010

Edice Box. internetová edice DÚ, Praha: <http://www.divadlo.cz/box/>

Ekonomické souvislosti kultury – výzkumná sonda, Praha: Katedra teorie kultury FF UK, 1997.

Ekonomika a kultura, partnerství pro 21. století. Praha: EMK, 2001.

Fórum pro kreativní Evropu. Dokumentace konference, Praha: Institut umění, 2009

Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007 – 2013, MK ČR, Praha, 2006.

Kultura, umění, perspektivy. Sborník konference na téma legislativa a ekonomika.

Praha: Divadlo Archa, 1997.

Ročenky, dokumenty a projektové studie Institutu umění-Divadelního ústavu, Praha

Sborník statí o kultuře, Praha: MK ČR, 2009.

Státní kulturní politika na léta 2009-2014, Praha: MK ČR, 2008

Statistická ročenka České republiky. Praha: Český statistický úřad, od r. 1990.

Statistika kultury. Praha: NIPOS, od r. 1998.

Statistical Indicators for Arts Policy. Strawberry Hills, NSW: IFACCA, June 2005

Transformace divadelního systému v České republice. Praha: Divadelní ústav, 2004, s pomocí Nadace Open Society Fund Praha.

Výroční zprávy Ministerstva kultury ČR. Praha: MK ČR, od r. 1998.

Vztah státu ke kultuře. Kulturní politika v evropských zemích: Aktualizace vybraných problémů. Praha: Katedra teorie kultury FF UK, 2004.

Literatura

Ambrožová V., *Měření podmínek pro rozvoj kreativní ekonomiky pomocí indexu kreativity a jeho aplikace pro ČR.* Zlín: Univerzita T. Bati, 2008

Arcier, B. F. d' – Arkio, T. – HRAB, O. a kol., *Towards a New Cultural Framework Programme of the European Union.* Brussels: EFAH, 2003.

Bejvlová, J., *Divadelní výkon - měření výkonnosti neziskového repertoárové divadla,* disertační práce, JAMU, Brno, 2005.

Bell, D., *Kulturní rozpory kapitalismu,* Praha: Sociologické nakladatelství, 1999.

Cikánek, M., *Evropské operní publikum z marketingové perspektivy,* JHD, 2007.

Cikánek, M., *Kreativní průmysly,* Institut umění, Praha, 2009

Cikánek, M., (2002) *Marketing festivalu hudebního divadla Opera.* Magisterská diplomová práce v oboru hudební managementu na Hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze
Cikánek, M. (2006a) *Audience of the Prague Opera Festival/ Comparison of the Marketing Researches Conducted by the Festival in 2001 and 2005.* Magisterská diplomová práce v oboru Arts Management na City University London

Černý, O. – Nekolný, B., *The Performing Arts in the Czech Republic.* Amsterdam: Theater Instituut Nederland, 2000.

Čiháková- Noširo VI., *Analýza současné situace ve výtvarném (vizuálním) umění s důrazem na profesionální živé umění Praha.* Praha: Institut umění, 2006

Dohnalová, L., *Analýza hudebního života 1990-2005.* Praha: Institut umění, 2006.

Dohnalová, L., *Populární hudba – analýza vývoje 1990-2005.* Praha: Institut umění, 2006

Dohnalová, L.: *Czech Music Guide /angl./,* Praha: Divadelní ústav, 2006.

- Dvořák, J., *Kreativní management pro divadla, aneb, O divadle jinak: Kapitoly k tématu realizace divadla*. Praha: Pražská scéna, 2004.
- Dvořák J., *Malý slovník managementu divadla*. Praha: Pražská scéna, 2005.
- Hannagan, T. J., *Marketing pro neziskový sektor*. Praha: Management Press, 1996.
- Chládková, Blanka. *Divadelní systémy v Evropě*. Praha: Divadelní ústav, 2001.
- Chládková, B., *Měření výkonnosti repertoárových divadel*. Praha: IU-DÚ, Edice Box, 2009
- Kaiser Michael M., *Strategické plánování v umění*. Praha: Institut umění-Divadelní ústav, 2009
- Kesner L., *Marketing a management muzeí a památek*, Grada, Praha, 2005.
- Klaus, V., Tomšík, V., *Makroekonomická fakta české transformace*, NC Publishing, Brno, 2007.
- Komparace kulturních systémů 15 zemí Evropské unie*. Podkladový materiál pro panelovou diskusi „Stát pro umění 21. století“. Praha: Divadelní ústav, 2003.
- Kouřilová I., *Multiplikační efekty v kultuře*. Brno: Ekonomicko-správní fakulta MU, 2007.
- Kultura, umění, perspektivy*. Sborník konference na téma legislativa a ekonomika. Praha: Divadlo Archa, 1997.
- Nekolný, B., *Formace transformace*. Praha: Svět a divadlo, 2003, sv.4 – 6.
- Nekolný, B., *Česká kultura v roce 2000*. Brno: Barrister & Principal, 2000.
- Nekolný, B. a kol., *Divadelní systémy a kulturní politika*. Praha: Divadelní ústav, 2006.
- Nekolný B., *Studiové divadlo a jeho české cesty*
- Malý, I., *Veřejné statky a veřejně poskytované statky*. Praha: Politická ekonomie, 1998, č. 6.
- Maříková H., *Mechanismy evaluace kulturních služeb*. Praha: IU-DÚ, Edice Box, 2009
- Matějů, M., *Kulturní a sociální změny v lokální společnosti – souhrnná studie*. Praha: Katedra teorie kultury FF UK, 1999.
- Matějů, M. a kol., *Praha a kultura: Stav k roku 2000 a tendence vývoje*. Praha: Katedra teorie kultury FF UK, 1998.
- Matějů, M. a kol., *Proměny kultury a umění v české společnosti na prahu 21. století: Lokální a globalizační trendy*. Praha: Katedra teorie a kultury FF UK, 2005.
- Matějů, M. – Žák, J., *Ekonomické souvislosti kultury*. Praha: Katedra teorie a kultury FF UK, 1997
- Matoušek J., *Měření ekonomického dopadu festivalu Setkání*. Brno: JAMU, 2009.
- Mederly, P. – Nováček, P. – Topercer, J., *Indikátory kvality života a udržitelného rozvoje: kvantitativní, vícerozměrný a variantní přístup*. Praha: CESES FSV UK, 2004
- Pávišová L: *Multiplikační efekty v kultuře* . Brno: Ekonomicko-správní fakulta MU, 2007.
- Pilátová, J., *Hnízdo Grotowského – na prahu divadelní antropologie*. Praha: IU-DÚ, 2009.
- Poledňák, I. a kol.: *Proměny hudby v měnícím se světě*, sb. FF UP Olomouc, 2007.
- Raabová T., *Produktivita a finanční problémy scénických umění – ekonomická analýza*. Praha: Fakulta mezinárodních vztahů VŠE Praha, 2008.
- Sedláček, T.: *Ekonomie dobra a zla*, Praha: Nakladatelství 65. pole, 2009.
- Simbartl P., *Posouzení Filmového studia Barrandov v podmínkách tržního hospodářství, jeho konkurenceschopnost, srovnání s podobnými studii v postkomunistických zemích i tradičních demokraciích*. Praha: FAMU, 1998/99.
- Souček E., Ježdík V., Chlad M., *Vstupní analýza současných vazeb trhu práce se sektorem kultura*. Praha: Institut umění- Divadelní ústav, 2007.
- Smolíková M. ed., *Management umění*. Praha: ProCulture, 2008.
- Studie současného stavu podpory umění, Svazek I., *kolektiv autorů*. Praha: Institut umění, 2009.
- The Impact of Culture on Kreativitu*. Brusel: Directorate-General for Education and Culture, 2009.

Work Foundation., *Staying Ahead. The Economic Performance of the UK's Creative Industries*. London: DCMS, 2007.